

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Michala Mazance a soudců JUDr. Petra Příhody a Mgr. Jana Passera v právní věci žalobce P., spol. s r. o., zastoupený JUDr. Monikou Bakešovou, advokátkou v Roudnici nad Labem, Arnoštova 97, 413 01 Roudnice nad Labem, proti žalovanému Celnímu ředitelství Praha, Washingtonova 11, 113 54 Praha 1, proti rozhodnutí žalovaného ze dne 15. 5. 2003, čj. 2319/03-21/PV111, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 8. 6. 2005, čj. 7 Ca 187/2003-34

t a k t o :

- I. Kasační stížnost se zamítá.**
- II. Žalobce nemá právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.**
- III. Žalovanému se nepřiznává právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.**

O d ů v o d n ě n í :

Žalobou napadeným rozhodnutím žalovaný zamítl odvolání žalobce proti platebnímu výměru Celního úřadu Mělník ze dne 19. 11. 2002, zn. 4579/02-01, č. 111/2002, kterým byl žalobci vyměřen celní dluh ve výši 156 104 Kč (z toho clo ve výši 0 Kč, daň z přidané hodnoty ve výši 156 104 Kč). Žalovaný se ztotožnil s odůvodněním celního úřadu, totiž že žalobce jako hlavní povinný dle § 140 zákona č. 13/1993 Sb., celní zákon, ve znění účinném v době vydání napadeného rozhodnutí (dále jen „celní zákon“), nesplnil svou povinnost zajistit, aby zboží propuštěné celním úřadem odesláním (Celní úřad Mělník) do režimu tranzitu bylo ve stanovené lhůtě (do 10. 9. 2000) dopraveno celnímu úřadu určení (Celní úřad Žamberk) v nezměněném stavu, s neporušenou celní závěrou a s připojenými doklady.

V žalobě, kterou žalobce podal proti tomuto rozhodnutí k Městskému soudu v Praze, namítal, že žalovaný stejně jako celní úřad v řízení v prvním stupni neprovedl všechny navrhané a předložené důkazy, a proto dospěl k nesprávnému skutkovému zjištění. Nado žalovaný chybně vyložil § 241 odst. 1 písm. a) ve spojení s § 241a písm. b) celního zákona. Z navrhaných důkazů, zejména z protokolu o trestním oznámení, dle názoru

žalobce jednoznačně plyne, že žalobce sice zavinil nesplnění povinnosti vyplývající z § 140 odst. 2 celního zákona, avšak toliko svou nedbalostí (neboť uzavřel přepravní smlouvu s osobou, kterou do té doby neznal, a která, jak později vyšlo najevo, se vůči žalobci dopustila podvodu), nikoli úmyslným jednáním. Bylo tudíž namístě aplikovat § 241a písm. b) celního zákona a uzavřít, že předpoklady pro vznik celního dluhu podle § 241 odst. 1 písm. a) celního zákona nebyly naplněny a celní dluh tedy nevznikl.

Městský soud žalobu zamítl s odůvodněním, že pro odpovědnost žalobce za celní dluh není významná skutečnost (a není proto ani otázkou dokazování), zda zboží nebylo celnímu úřadu určeno včas dodáno proto, že dopravu uskutečňovala osoba odlišná od žalobce (která při uzavření přepravní smlouvy jednala v úmyslu podvodně získat zboží od žalobce a přepravu do sjednaného místa vůbec neuskutečnit). Odpovědnost žalobce je objektivní, míru jeho zavinění tedy netřeba zkoumat a pro rozhodnutí v dané věci bylo zcela dostačující zjištění, že žalobce je hlavním povinným. Na závěr městský soud dodal, že nedbalost podle § 241a písm. b) celního zákona, jíž se žalobce dovolával, je významná pouze v případě, že se jí účastník řízení dopustí vůči celnímu úřadu, nikoli vůči třetí osobě (zde vůči osobě, která se při jednání o přepravní smlouvě vydávala za jinou osobu – skutečného dopravce – a podvodně tak od žalobce získala předmětné zboží). Žalovaný správně shledal, že na straně žalobce neexistují skutečnosti, které by bylo možné hodnotit jako nedbalost ve smyslu citovaného ustanovení celního zákona.

Žalobce (dále jen „stěžovatel“) napadl rozsudek městského soudu včasnou kasační stížností, opírající se o důvody uvedené v § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s., tj. o nezákonnost spočívající v nesprávném posouzení právní otázky soudem v předcházejícím řízení.

Stěžovatel, na rozdíl od městského soudu, má zato, že nedbalost ve smyslu § 241a písm. b) celního zákona se posuzuje vždy ve vztahu k nesplněné povinnosti, nikoli ve vztahu k určité osobě (celnímu úřadu či třetí osobě). I při takovémto výkladu institutu nedbalosti měl však městský soud dospět k závěru, že se stěžovatel dopustil nedbalosti vůči celnímu úřadu, neboť právě vůči celnímu úřadu určení nesplnil povinnost dodat zboží. Stěžovatel připouští, že celní zákon stanoví princip objektivní odpovědnosti, avšak pouze za správní delikty; z toho důvodu stěžovatel bez dalšího uhradil pokutu, ale nesouhlasí s tím, aby za totéž porušení povinnosti byl „trestán“ dvakrát, tj. formou pokuty a formou vyměření celního dluhu. Z uvedených důvodů stěžovatel navrhl rozsudek městského soudu zrušit a vrátit mu věc k dalšímu řízení.

Žalovaný ve vyjádření ke kasační stížnosti uvedl, že na odpovědnost stěžovatele za nedodržení povinnosti dodat zboží celnímu úřadu určení nemůže mít vliv okolnost, že byla uzavřena přepravní smlouva se subjektem, který se přitom dopustil trestného činu. Kromě toho upozornil, že okolnosti vylučující vznik celního dluhu podle § 240 celního zákona, jak vyplývají z § 241a celního zákona, lze aplikovat pouze v případech, že tyto okolnosti nemají zásadní vliv na správné provedení celního režimu. Neztotožnil se ani s námitkou dvojího potrestání, neboť řízení o porušení celních předpisů (v němž byla stěžovateli uložena pokuta) a řízení daňové (jehož výsledkem je vyměření celního dluhu) jsou řízení na sobě zcela nezávislá. Kasační stížnost proto navrhl zamítnout.

Nejvyšší správní soud přezkoumal napadené rozhodnutí městského soudu v rozsahu kasační stížnosti a v rámci uplatněných důvodů (§ 109 odst. 2 a 3 s. ř. s.) a dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná.

Namítá-li stěžovatel nezákonnost spočívající v nesprávném posouzení právní otázky soudem v předcházejícím řízení, je třeba uvést, že nesprávným posouzením může být zejména omyl soudu při aplikaci práva na zjištěný skutkový stav. O mylnou aplikaci půjde typicky tehdy, pokud soud použil jiný právní předpis, anebo užil správný právní předpis, ale nesprávně jej vyložil. Podle stěžovatele městský soud nesprávně posoudil otázku vzniku celního dluhu, když konstatoval objektivní odpovědnost stěžovatele za porušení povinnosti stanovené v § 140 odst. 2 celního zákona; městský soud měl rovněž pochybit v posouzení dvojí sankce stěžovatele za týž skutek.

Ze spisů vyplynulo, že stěžovateli bylo rozhodnutím Celního úřadu Mělník propuštěno zboží do režimu tranzitu, se lhůtou dodání do 10. 9. 2000 Celnímu úřadu Žamberk. Přepravu zboží měl provést dopravce M. D. prostřednictvím řidiče J. Z.. Stěžovatel uvedl, že sice dříve s tímto dopravcem nespolečně pracoval, ale vzhledem k tomu, že mu řidič předložil všechny potřebné doklady, o jejichž pravosti nebylo důvod pochybovat a také z dostupných údajů na internetu jmenované osoby podnikaly v oboru doprava, bylo zboží naloženo na nákladní automobil a řidiči byly předány veškeré doklady vztahující se ke zboží. Dne 8. 9. 2000 sdělil stěžovateli příjemce zboží (I. B., spol. s r. o.), že mu dosud nebylo zboží doručeno. Ještě tentýž den podal stěžovatel trestní oznámení u Policie České republiky, která následným šetřením zjistila, že osoby, s nimiž stěžovatel ve skutečnosti jednal, se pouze za jmenované osoby vydávaly, předložené doklady zfalšovaly a zboží od stěžovatele vylákaly s podvodným úmyslem.

Stěžovatel nezpochybnil, že zboží propuštěné do režimu tranzitu nebylo dopraveno celnímu úřadu určení, ani to, že jako hlavní povinný porušil povinnost stanovenou v § 140 odst. 2 celního zákona. Dožadoval se však použití § 241a písm. b) celního zákona s tím, že se porušení uvedené povinnosti dopustil z nedbalosti a v důsledku toho celní dluh podle § 241 odst. 1 písm. a) celního zákona nevznikl. Taková úvaha není správná.

Celní zákon byl za dobu své existence několikrát měněn. Pro posuzovaný případ je nutno vycházet z právní úpravy účinné v době vzniku celního dluhu, tj. ve znění účinném do 31. 12. 2001, resp. do účinnosti novely provedené zákonem č. 1/2002 Sb. Pro projednávanou věc je totiž určující vznik hmotněprávní povinnosti stěžovatele zaplatit celní dluh a nikoli okamžik jeho vyměření (platební výměr ze dne 19. 11. 2002, vydaný po nabytí účinnosti zákona č. 1/2002 Sb.), jak se stěžovatel nesprávně domnívá.

Dle ustanovení § 140 odst. 2 celního zákona je hlavní povinný odpovědný za splnění povinností vyplývajících z režimu tranzitu; zejména je povinen zajistit, aby zboží bylo za podmínek stanovených celním úřadem odesláno dopraveno ve stanovené lhůtě celnímu úřadu určení v nezměněném stavu, s neporušenou celní závěrou a s připojenými doklady.

Podle § 240 celního zákona vzniká celní dluh při dovozu zboží podléhajícího dovoznímu clu jeho nezákonným odnětím celnímu dohledu (odst. 1). Celní dluh vzniká v okamžiku, kdy je zboží odňato celnímu dohledu (odst. 2).

Celním dohledem se podle § 2 písm. j) celního zákona rozumí souhrn úkonů a opatření, kterými se zajišťuje dodržování zákonů a dalších obecně závazných právních předpisů, jejichž provádění přísluší celním orgánům.

Ustanovení § 241 odst. 1 písm. a) celního zákona upravuje vznik celního dluhu v jiných případech, než jsou uvedeny v ustanovení § 240; nemají-li nedostatky zásadní vliv na správné provádění příslušného režimu, celní dluh při dovozu zboží podléhajícího clu

vzniká nesplněním některé povinnosti vyplývající z dočasného uskladnění zboží, které podléhá dovoznímu clu, nebo z režimu, do něhož bylo toto zboží propuštěno. Dle odstavce druhého celní dluh vzniká buď v okamžiku, kdy povinnost, jejímž nesplněním celní dluh vzniká, přestává být plněna nebo v okamžiku, kdy je zboží propuštěno do příslušného režimu, zjistí-li se dodatečně, že podmínky stanovené pro propuštění do tohoto režimu nebo pro úplné nebo částečné osvobození od dovozního cla v důsledku konečného použití zboží nebyly ve skutečnosti splněny.

Zákonem č. 1/2002 Sb. byl s účinností od 1. 7. 2002 do celního zákona vložen § 241a, který stanovil výčet skutečností, jež se nepovažují za nedostatky, které mají zásadní vliv na příslušný celní režim podle § 241 celního zákona, a které způsobují vznik celního dluhu (§ 241 odst. 1 celního zákona). Mimo jiné sem byla pod písmenem b) zařazena i nedbalost příslušné osoby.

Na úvod je třeba poznamenat, že obdobnými námitkami, které vznáší stěžovatel, se v nedávné době zabýval Nejvyšší správní soud v rozsudku ze dne 27. 7. 2007, čj. 2 Afs 52/2006-98.

V otázce aplikace § 241a písm. b) celního zákona na případy, kdy ke vzniku celního dluhu došlo před nabytím účinnosti zákona č. 1/2002 Sb., předložil příslušný tříčlenný senát dle § 17 odst. 1 s. ř. s. tuto věc rozšířenému senátu.

Rozšířený senát ale vyšel z toho, že řešení uvedené právní otázky nebylo v posuzovaném případě třeba. Jeho závěr lze použitelný i pro věc právě rozsuzovanou a je nutno jej respektovat: rozšířený senát vyslovil právní názor, že nepředložil-li hlavní povinný zboží propuštěné do režimu tranzitu celnímu úřadu určení ve lhůtě stanovené celním úřadem odesláním, je tím naplněna hypotéza ustanovení § 240 celního zákona. Užití § 241 pak už nemá místa (arg. „v jiných případech, než jsou uvedeny v § 240“), a proto není možné aplikovat § 241a, který na § 241 navazuje (a to bez ohledu na dobu vzniku celního dluhu).

Připomenout lze, že podle § 240 odst. 2 celní dluh vznikl okamžikem odnětí zboží celnímu dohledu. Podle § 251 tohoto zákona není-li tímto zákonem stanoveno jinak, vyměřuje se dovozní clo podle předpisů platných v okamžiku, kdy celní dluh vznikl.

Pro úplnost odkazuje kasační soud na náleze Ústavního soudu ze dne 18. 7. 1996, sp. zn. II ÚS 95/96, v němž Ústavní soud shodně přistoupil k posouzení právní kvalifikace vzniku celního dluhu za situace, kdy zboží nebylo dodáno celnímu úřadu určení v důsledku jeho tvrzeného odcizení.

Námitka stěžovatele, že žalovaný pominul liberační důvod uvedený v § 241a písm. b) celního zákona, podle něhož se za nedostatek, který má zásadní vliv na dočasné uskladnění nebo příslušný celní režim podle § 241, nepovažuje nedbalost příslušné osoby, je tedy nedůvodná. O užití § 241a lze jak uvedeno uvažovat jen, není-li místo pro užití § 240 (a kdy se tedy musí užít § 241). Z výše popsanych důvodů však správní orgány i městský soud měly věc posuzovat nikoli podle § 241, ale podle § 240, tedy tak, že nepředložením zboží celnímu orgánu určení došlo k odnětí zboží celnímu dohledu.

Nedůvodný je i další stížní bod, v němž stěžovatel namítal dvojí postih za totéž porušení povinnosti. O dvojí postih tu nejde. Postihem za porušení povinnosti stanovené v § 140 odst. 2 celního zákona je pouze uložení pokuty za spáchaný celní delikt (§ 298 odst. 1 celního zákona). Jen uložená pokuta byla tedy sankcí. Řízení o celním deliktu je

vedeno mimo vlastní celní řízení. Naproti tomu clo je fiskální záležitostí, povinnou platbou stanovenou celním zákonem, která je vybírána ve prospěch státní pokladny v přímé souvislosti s přechodem zboží přes státní hranice od osob, které zboží dovážejí, respektive vyvážejí, nebo od osob, pro které je zboží dováženo neb vyváženo. Nemá tedy povahu postihu, sankce. Clo a sankce za delikt jsou proto dvě různé věci.

Nejvyšší správní soud se pak ovšem musel také vyrovnat s procesní otázkou, zda není důvodem pro zrušení rozsudku městského soudu (a následně i rozhodnutí žalovaného) to, že ve výroku platebního výměru je odkaz na důvody vzniku celního dluhu ve vztahu k § 241 celního zákona namísto správného § 240.

Pro takový postup ale není důvod. Kasační námitka proti právní kvalifikaci posouzení vzniku celního dluhu podle § 241 na místo § 240 nesměřovala a neobsahovala ji ostatně ani žaloba, jejímž rozsahem a důvody je městský soud vázán. Nelze mu proto vytýkat, že tuto otázku nad rámec žalobních námitek nezkoumal, a nemůže tak z obdobných důvodů učinit ani Nejvyšší správní soud nad rámec kasačních námitek. Nepřesná právní kvalifikace správních orgánů nezpůsobila nicotnost rozhodnutí, k níž by soud musel přihlídnout i bez námitek. Nesprávné užití zákona musí však stěžovatel v kasační stížnosti namítat a rozsah a důvody kasační stížnosti (stejně i žaloby) jsou v jeho plné dispozici. Proto kasační soud není oprávněn z důvodu chybné právní kvalifikace rozsudek městského soudu bez dalšího *ex officio* rušit a vrátit mu věc k dalšímu řízení.

Ačkoliv se, jak popsáno shora, Nejvyšší správní soud neztotožňuje s některými právními úvahami v odůvodnění rozsudku městského soudu, dospěl k závěru, že stížnostní námitky stěžovatele nejsou důvodné; proto kasační stížnost podle ustanovení § 110 odst. 1 s. ř. s. zamítl.

Stěžovatel neměl ve věci úspěch, nenáleží mu proto právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti (§ 60 odst. 1 *a contr.* ve spojení s § 120 s. ř. s.). Žalovanému, jemuž by jinak právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti příslušelo (§ 60 odst. 1 ve spojení s § 120 s. ř. s.), soud náhradu nákladů řízení nepřiznal, neboť z obsahu spisu vyplývá, že mu náklady řízení nevznikly.

Poučení: Proti tomuto rozhodnutí nejsou opravné prostředky přípustné.

V Brně 25. září 2007

JUDr. Michal Mazanec
předseda senátu